

3.4.2020

Rakentamisen jatkuminen turvattava koronakriisin pitkittyessä ja elvyttäminen käynnistettävä pikaisesti

Koronavirus vaikuttaa Suomen talouteen ja työllisyyteen ennennäkemättömällä tavalla. Terveiden yritysten konkurssit ja työttömyyden kasvu on estettävä kaikin keinoin, jotta Suomen kasvuedellytykset eivät heikenny useiksi vuosiksi. Hallitus on toiminut määrätietoisesti epidemian hillitsemiseksi ja yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi, mutta päätöksiä tarvitaan lisää.

Aiempien talouskriisien negatiiviset vaikutukset asuntotuotantoon ja -markkinoihin ovat olleet pitkäkestoisia. Asuntomarkkinoiden tukeminen kriisin yli on sekä kotitalouksien että kansantalouden kannalta erittäin tärkeää. Rakennusalan toimeliaisuuden elvyttäminen on erityisen tärkeää nyt, kun palvelusektori on lähes totaalisesti pysähtynyt ja viennin kysyntä on hiipunut.

Rakennettu ympäristö työllistää palveluineen Suomessa 500 000 ihmistä eli joka viidennen työllisen. Rakentamisen vuosittainen liikevaihto on yhteensä 35 miljardia euroa, ja rakennusinvestoinnit muodostavat lähes 60 prosenttia Suomen kaikista investoinneista.

Rakentamisen rahoitus turvattava välittömästi

Vapaarahoitteisen asuntotuotannon turvaaminen on ensisijaista, sillä se vastaa yli kahta kolmasosaa asuntorakentamisesta. Kriisin pitkittyessä on riski, että osa pankeista lopettaa vapaarahoitteisen asuntotuotannon ja taloyhtiöiden korjaushankkeiden rahoittamisen tai asettavat sellaisia ehtoja, joita rakennusyritykset eivät kykene täyttämään. Riittävän projektirahoituksen saatavuus on edellytys tuotannon jatkumiselle.

Julkiset investoinnit elvyttävät taloutta

Rakentaminen on kotimarkkina- ja työvoimaltainen ala, johon käytetyt elvytysseurot leviävät laajasti talouteen 1) välittöminä työllisyysvaikutuksina, 2) sysäämällä liikkeelle muuta rakentamista ja 3) parantamalla kilpailukykyä.

Valtion tulee mahdollisimman nopeasti käynnistää palvelu- ja infrarakentamisen uudis- ja perusparannushankkeita sekä kannustaa kuntia ja kiinteistö- ja asuntoyhtiöitä toteuttamaan suunnitellut rakennushankkeet. Sekä ilmastotavoitteiden kannalta tärkeitä ratahankkeita että väyläverkoston palvelutasoa parantavia projekteja on käynnistysvalmiina, mikä mahdollistaa nopeat elvytystoimet.

Riittävän asuntotuotannon turvaamiseksi valtion tukemia vuokra-asuntoja tulee käynnistää tavanomaista enemmän rakennusalan suhdanteen heiketessä. Valtion tukeman asuntotuotannon tukiehtoja tulee tarkistaa, jotta ne kannustavat nykyistä useampia toimijoita rakennuttamaan vuokra-asuntoja. Vuokra-asuntotuotannon tarvittavien tuki- ja takausmallien valmistelu tulee käynnistää viipymättä.

Rakennusala riippuvainen ulkomaisesta työvoimasta

Rakennustyömailla on tehty koronaepidemian vuoksi varautumistoimenpiteitä ja työjärjestelyjä. Toistaiseksi alalla on kyetty jatkamaan työntekoa melko normaalisti. Rakennustöiden jatkuminen on erittäin haasteellista erityisesti pääkaupunkiseudulla, mikäli ulkomaalainen työvoima suuressa määrin poistuu maasta. Tämän vuoksi pitää nopeasti selvittää, voiko testaaminen tuoda ratkaisun työvoiman liikkumiseen rajan yli hallitusti.

Suomi tarvitsee mittavan elvytyspaketin

Hallituksen on koottava kymmenien miljardien eurojen tuki- ja elvytyspaketti talouden vahvistamiseksi ja kriisistä nousemiseksi. Elinkeinoelämän ja talousasiantuntijoiden ehdotukset ja viestit tulee ottaa vakavasti ja nopeasti käsittelyyn.

Rakennusteollisuuden osalta tukipaketin tulee koostua seuraavista kokonaisuuksista: 1) rakentamisen rahoituksen turvaaminen, 2) rakentamisen ensimmäinen elvytyspaketti keväällä ja 3) rakentamisen toinen mittava elvytyspaketti syksyn budjettiriihessä.

Rakennusteollisuus RT:n ehdotukset hallituksen kehysriiheen ja päätöksentekoon

Rakennusyritysten ja asuntotuotannon rahoitus turvattava

- Hallituksen tulee viipymättä huolehtia, että hyväksytyt rahoitusohjelmat ja tehdyt päätökset kattavat kaikki toimialat mukaan lukien rakentamisen, johon Finnveran rahoitusta ja takauksia ei tällä hetkellä voida hyödyntää.
- Rakentamisen ja vapaarahoitteisen asuntotuotannon jatkuminen on turvattava varmistamalla rakennusliikkeiden projektirahoituksen ja alan yritysten käyttöpääomarahoituksen saatavuus.
- Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon ehtoja tulee tarkistaa ja luoda vapaarahoitteista vuokra-asuntotuotantoa vahvistava valtion täytetäkaus -malli otettavaksi käyttöön tilanteen sitä edellyttäessä.
- Valtion tulee ohjata ja kannustaa toimijoita käynnistämään valtion tukemia vuokra-asuntohankkeita normaalitilannetta enemmän ja nopeammin suhdanteen heikentyessä.

Julkiset hankinnat ja yksityinen kysyntä pitävät talouden pinnalla

- Julkisen sektorin palvelu- ja infrarakentamisen uudis- ja perusparannushankkeita on lisättävä jo kevään päätöksenteossa.
- Valtion on luotava kannusteet ja edellytykset, jotka varmistavat kuntien ja muiden toimijoiden, kuten kiinteistö- ja taloyhtiöiden suunnitelmallisten uudis- ja korjausrakennushankkeiden toteutumisen.
- Ilmastotavoitteiden ja alueiden saavutettavuuden kannalta tärkeiden nopeiden raideyhteyksien rakentaminen tulee käynnistää.
- Väyläverkoston korjausvelkaa on lyhennettävä lisäämällä perusväylänpidon määrärahoja.

Työvoiman riittävyys ja toimitusketjujen toimivuuden varmistaminen

- Rakennusalalla tarvittavan ja huoltovarmuuden kannalta kriittisen työvoiman on päästävä ylittämään Suomen rajat. Epidemiakauden pitkittyessä tämän mahdollistavat menettelyt, kuten rajan ylittävien henkilöiden koronatestaaminen, on määriteltävä ja päätettävä nopeasti.
- Rakennusalan materiaalien on kuljettava ja palveluketjujen kyettävä toimimaan Suomen rajojen yli sekä maan sisällä.

Liite: Viisi syytä miksi rakentaminen on vaikuttava keino elvyttää taloutta

1. Välitön vaikutus

Rakentamiseen sijoitettu miljoona työllistää 13–16 henkilöä riippuen siitä, millä rakentamisen sektorilla raha käytetään. Rakentamisen kotimaisuusaste on suuri verrattuna muihin aloihin. Esimerkki: Espoon kaupunkiradan rakentamiseen käytettävät 275 miljoonaa euroa työllistäisi 4 125 henkilöä.

2. Vipuvaikutus

Hyvin valittu rakennuskohde vivuttaa moninkertaisesti muuta rakentamista. Esimerkki: Espoon kaupunkirata sysää liikkeelle miljardien eurojen rakennusurakat, mukaan lukien yli 25 000 asunnon rakentamisen.

3. Kilpailukykyvaikutus

Asunto- ja infrarakentaminen parantavat työvoiman ja rahdin liikkuvuutta, mikä parantaa Suomen kilpailukykyä ja siten työllisyyttä pitkällä aikavälillä. Tutkimusten mukaan pitkän aikavälin kasvuedellytyksiä parannetaan tehokkaimmin parantamalla kotimaista ja kansainvälistä saavutettavuutta sekä infrastruktuuria.

4. Ylläpitävä vaikutus

Rakentaminen ylläpitää talouden tuotantopotentiaalia, jonka on oltava kunnossa talouden kääntyessä kasvuralle koronakriisin jälkeen.

5. Verovaikutus

Verojen ja veroluonteisten maksujen osuus on 40-45 prosenttia rakentamiseen sijoitetuista euroista. Esimerkki: Espoon kaupunkirataan sijoitettu veroeuro palautuu takaisin yhteiskunnalle yksin asuntorakentamisen verotuloina yli kymmenkertaisesti.